

Güveni kötüye kullanma suçu (emniyeti suistimal suçu) beş farklı şekilde meydana gelebilir:

- Zilyetliğin devir amacı dışında kullanılması şeklindeki basit güveni kötüye kullanma suçu ([TCK md. 155/1](#)),
- Hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma ([TCK md. 155/2](#)),
- Meslek veya sanat nedeniyle emniyeti suistimal (TCK md. 155/2),
- **Ticaret sebebiyle güveni kötüye kullanma (TCK md. 155/2)**,
- Başkasının mallarını yönetmek yetkisi çerçevesinde tevdi ve teslim edilen mallar ile ilgili emniyeti suistimal (TCK md. 155/2).

BASİT VEYA NİTELİKLİ OLMASI

Güveni kötüye kullanma suçu 5237 sayılı TCK'nın 155. maddesinde ve malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında düzenlenmiştir.

TCK m. **155/1'de suçun basit şekli**, m. **155/2'de ise nitelikli şekli** yer almaktadır. TCK m.155/1'e göre, "başkasına ait olup da muhafaza etmek veya belirli bir şekilde kullanmak üzere zilyedliği kendisine devredilmiş olan mal üzerinde, kendisinin veya başkasının yararına olarak, zilyedliğin devri amacı dışında tasarrufta bulunan veya bu devir olgusunu inkar eden kişi, şikayet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır"¹. TCK m. **155/2'ye göre ise**, "Suçun, meslek ve sanat, **ticaret veya hizmet** ilişkisinin ya da hangi nedenden doğmuş olursa olsun, başkasının mallarını idare etmek yetkisinin gereği olarak **tevdi ve teslim edilmiş** eşya hakkında işlenmesi halinde, **bir yıldan yedi yıla kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur**". 5237 sayılı TCK m. 155'de yer alan bu düzenleme 765 sayılı TCK m. 508 ve 510 hükümlerine karşılık gelmektedir.

Suçun basit şekli şikayete tabidir. Şikayet süresi, suçun işlendiğinin ve failinin öğrenildiği tarihten başlamak üzere 6 aydır. Suça dair şikayet hakkı 6 ay içerisinde kullanılmaz ise, bir daha aynı fiil ile ilgili şikayet hakkı kullanılamaz. **Suçun nitelikli halleri**, [takibi şikayete bağlı suçlar](#) arasında değildir, bu nedenle **bir şikayet süresi yoktur**.

Ticari güven ilişkisi, ekonomik hayatın sürdürülebilmesi için oldukça önemlidir. TCK, ticari güven ilişkisinin kötüye kullanılmasını **suçun nitelikli şekli** olarak kabul etmiştir. Şirketler arasında yapılan taşıma sözleşmeleri, eser sözleşmeleri gibi sözleşmeler nedeniyle bir ticari ilişki kurulabilmektedir. Ticari ilişkinin gereği olarak bir mal zilyede teslim edildiğinde malın tasarruf amacı dışında kullanılması ticaret ilişkisi nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunu oluşturur.

Kendisine mesleği gereği, ya da aradaki ticaret veya hizmet ilişkisi gereği verilmiş bir mal üzerinde güveni kötüye kullanma suçunun işlenmesi halinde eylem daha ağır bir ceza ile cezalandırılmaktadır.

Bir malvarlığını yöneten veli, vasi, kayyım veya şirket genel müdürleri ve yönetim kurulu üyelerinin yönettikleri mallarla ilgili bu suçu işlemesi halinde suçun daha ağır cezayı gerektiren nitelikli hali oluşur. TCK madde 155/2'de belirtilen her ne nedenle olursa olsun başkasının mallarını yönetmek yetkisini kullanan kişinin bu mallarla ilgili amaç dışı eylemlerinin bu suça vücut vereceği belirtilmiştir.

Günümüzde şirketler profesyonelleşmenin bir gereği olarak şirket malvarlıklarının yönetimini bu işte uzmanlaşmış kişilere bırakmaktadır. Bu sebeple bu konu sık sık Yargıtay kararlarına konu olmaktadır. Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri ve limited şirketlerde müdürler, şirket malvarlığıyla ilgili işlem ve eylemlerinden dolayı bu suçun faili olabilmektedir.

SUÇUN OLUŞMASI İÇİN GEREKEN ŞARTLAR

Güveni kötüye kullanma suçunda suça konu olan malın zilyetliğinin, hukuken geçerli bir rızaya dayalı olarak faile devredilmiş olması gerekir.

Güveni kötüye kullanma suçu şartları açısından en önemli olgu, malın mülkiyet hakkı sahibi ile zilyet arasında hukuken geçerli bir **sözleşme ilişkisi** olmasıdır. Sözleşme tarafların "aldatılmamış" özgür iradesi ile kurulmalıdır. Fail ile mülkiyet hakkı sahibi arasında geçerli bir sözleşme ilişkisi yoksa suçun şartları oluşmaz. Eğer mal, mülkiyet hakkı sahibinin iradesi yanıltılarak, hile ve aldatma ile alınmışsa geçerli bir hukuki sözleşmeden bahsedilemeyeceği gibi, fiil dolandırıcılık suçu teşkil eder.

Sözleşmenin hukuken geçerli ve hukuka uygun bir sözleşme ilişkisi olması, suçun şartlarının vücut bulması için zorunludur.

Örneğin, Finansal Kiralama Sözleşmesi gereği, sözleşme feshedilirse iade edilmesi gereken iş makinası, kiracı tarafından iade edilmezse suç oluşur.

Güveni kötüye kullanılması suçunun meydana gelmesi için failin haksız yarar sağlaması şart değildir. TCK 155. maddede zilyetliğin kötüye kullanılması veya devir olgusunun inkar edilmesi suretiyle "kendisinin veya başkasının yararına olarak" mal üzerinde tasarrufta bulunulması halinde cezalandırılmaktadır.

Güveni kötüye kullanma suçu ile korunan hukukî değerler mülkiyet hakkı, zilyetlik ve bununla beraber kişiler arasında **sözleşmeler vasıtasıyla oluşan** karşılıklı güven ilişkisidir

Güveni kötüye kullanılması suçunun meydana gelmesi için failin haksız yarar sağlaması şart değildir. TCK 155. maddede zilyetliğin kötüye kullanılması veya devir olgusunun inkar edilmesi suretiyle "kendisinin veya başkasının yararına olarak" mal üzerinde tasarrufta bulunulması halinde cezalandırılmaktadır.

- ➔ **Ortada Bir Sözleşmesel İlişki Olmalıdır:** Güveni kötüye kullanma suçunun oluşmasının ilk şartı kişilerin arasında hukuken kurulmuş geçerli bir sözleşme ilişkisinin olmasıdır. Güveni kötüye kullanma suçunu hırsızlık, dolandırıcılık, yağma gibi suçlardan ayıran en önemli fark budur. Aradaki sözleşme ilişkisi kira, ödünç, finansal kiralama(leasing), vekalet, hizmet, rehin veya malın zilyetliğinin devredildiği herhangi bir tür sözleşme olabilir. Sözleşmenin mutlaka yazılı olarak yapılması gerekli olmayıp, yazılı şekil şartına bağlı olmayan sözleşmelerin sözlü olarak kurulası halinde de şart gerçekleşmiş olur.
- ➔ **Suç Konusu Malın Zilyetliği Rıza ile Devredilmiş Olmalıdır:** Suça konu mal bir sözleşme ilişkisine dayanarak rıza ile karşı tarafa verilmiş(emanet edilmiş, bırakılmış) olmalıdır. Malın sahibinin elinden rızası dışında çıkması veya zorla kendisinden gasp edilmesi hallerinde güveni kötüye kullanma suçu oluşmaz. Zaten bu ihtimalde mağdurun korunması gereken bir mülkiyet hakkı varsa da faille arasında sözleşmeye dayanan güven duygusu yoktur.
- ➔ **Malın Sahibi, Malını Bir Başkasına Muhafaza Etmek veya Belirli Bir Şekilde Kullanmak Üzere Devretmiş Olmalıdır:** Bir malın zilyetliğinin devri, devralan kişiye o mal üzerinde bazı işlemlerde bulunma, kullanma ve saklama gibi yetkileri bahşeder. Örneğin, bir kira sözleşmesinde malik kiraya veren, kira süresi içinde malını kullanması için onu kiracıya devretmektedir. Veya bir müvekkil, vekili avukata icra dairesi hesabına yatırması için bir miktar para devretmektedir. Devredilen malın ne yönde ve ne şekilde kullanılacağı aradaki sözleşmeden anlaşılacak bir konudur.
- ➔ **Fail, Malın Kendisine Devredildiği Olgusunu İnkâr Etmeli veya Malı Devir Amacının Dışında İş ve İşlemlere Konu Etmelidir:** Güveni kötüye kullanma suçunun oluşabilmesi için, failin kendisine verilen mal üzerinde devir amacının dışında iş ve işlemlerde bulunması gerekir. Bir örnekle açıklamak gerekirse, bir arabanın kiraya verilmesi durumunda arabayı kira sözleşmesine dayanarak kiralayan kişinin, arabayı kira ilişkisinin sınırları içinde kullanma ve ondan yararlanma hakkı vardır. Bunun dışında bir amaçla hareket etmesi örneğin arabayı bir başka kişiye satması, onu rehnetmesi, tahrip etmesi, yok etmesi halinde güveni kötüye kullanma suçu oluşacaktır. Çünkü araba üzerinde satış, devir, rehin kurma, arabayı bozma, yok etme gibi hakları sadece malın maliki olan kiraya veren kullanabilir.

Malın zilyetliğinin faile devri bir sözleşmeye dayanmaktadır. Bu sözleşmenin türü ile ilgili bir sınırlama TCK m. 155'te yer almamaktadır. Dolayısıyla, malın zilyetliğinin faile devredilmesini sağlayan **herhangi bir sözleşmenin varlığı güveni kötüye kullanma suçu bakımından yeterlidir**. Gerçekten, kira sözleşmesi, ariyet sözleşmesi, finansal kiralama sözleşmesi (leasing) bir sözleşme malik ile zilyet arasındaki ilişkiyi kurabilir

Fail, malın kendisine devredildiğini tamamen inkâr ederek malın malikiymiş gibi davranıyorsa bu da güveni kötüye kullanma suçuna vücut verir. Fail kendisine malın devredilmiş olduğunu inkâr etmiyor ancak aradan uzun bir süre geçmesine rağmen sahibine iade etmiyorsa da devri inkâr ettiği kabul edilir. Yargıtay, bu durumda güveni kötüye kullanma suçunun oluşması için sadece iadede gecikilmesini değil aynı zamanda malın maliki gibi hareket etme iradesinin varlığını aramaktadır.

NASIL GEÇERLİLİK KAZANIR

TCK m. 155/1'de yer alan güveni kötüye kullanma suçunun temel şeklinin **soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır**. TCK m. 155/2'de düzenlenen Nitelikli halin takibi ise **re'sen [kendiliğinden]** yapılacaktır

DIĞER SUÇLARDAN FARKI

Hırsızlık suçu, sadece taşınır mallar üzerinde ve mal sahibinin rızası dışında malın bulunduğu yerden alınmasıyla meydana gelir. Hırsızlık suçunda failin başından beri suçun konusu malın mülkiyetini elde etme amacı, yani suç kastı başından beri mevcuttur.

Güveni kötüye kullanma suçu ise mal sahibinin kendi rızasıyla malı teslim etmesi, teslim alanın devir amacına aykırı kullanması veya devri inkâr etmesiyle oluşur. Emniyeti suiistimal suçunda failin kastı hırsızlık suçu gibi başından beri yoktur, suç işleme kastı sonradan meydana gelmektedir.

Dolandırıcılık suçu, mağdurun özgür iradesinin hileyle aldatılarak malın elinden alınması halinde oluşur. Dolandırıcılık suçunun tamamlanabilmesi için failin "haksız bir çıkar" sağlaması şarttır. Dolandırıcılık suçu işleyen fail başından beri suç kastıyla hareket etmektedir.

Güveni kötüye kullanma suçu, mağdurun özgür iradesiyle faile teslim ettiği mal üzerinde gerçekleşir. Failin haksız bir çıkar sağlaması şart olmayıp, zilyetliğin devri amacına aykırı kullanım veya devir olgusunun inkâr edilmesi suçun işlenmesi için yeterlidir.

UZLAŞMA

Güveni kötüye kullanma suçu (TCK md.155), taraflar arasında **uzlaşma** prosedürü uygulanmasını gerektiren suçlardandır. Uzlaşma kapsamında olan suçlarda, gerek soruşturma gerekse kovuşturma aşamasında suç vasfının ortaya çıkması halinde öncelikle uzlaştırma prosedürünün uygulanması, uzlaşma sağlanmazsa soruşturmaya veya yargılamaya devam edilmesi gerekir.

NASIL KURTULABİLİR

Güveni kötüye kullanma suçu hakkında uzlaşma usulü uygulanmalıdır. Fail ve mağdurun uzlaştırılması usulü denenmeden yargılama aşamasına geçilemez.

Etkin pişmanlık, suç işleyen kişinin işlediği fiil yüzünden sonradan pişman olması ve suç nedeniyle oluşan “doğrudan maddi bir zarar” varsa, zararı gidererek ceza indirimi hükümlerinden yararlanmasını sağlayan bir ceza hukuku kurumudur. Suç işlendikten sonra fail tarafından etkin pişmanlık gösterilmesi halinde, güveni kötüye kullanma suçu cezası etkin pişmanlık nedeniyle indirilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, sanık hakkında verilen kararın belli bir süre sonuç doğurmaması, bu süre içerisinde yükümlülükler uyulduğu ve kasıtlı suç işlenmediği takdirde ceza davasının düşmesi sonucunu doğuran bir hukuki yoldur. Emniyeti suistimal suçu nedeniyle herhangi bir zarar oluşmuşsa, sanığın hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumundan faydalanabilmesi için zararı karşılaması gerekir.

Güveni kötüye kullanma suçunun faili işlediği fiilden dolayı pişmanlık duyar ve Kanun'da aranan şartları yerine getirirse, cezasında indirim yapılır. Bunun için mağdura vermiş olduğu zararı tamamen gidermek zorundadır. Henüz hakkında dava açılmamışken etkin pişmanlık şartları fail tarafından sağlanırsa, ceza 2/3 oranında indirilir. Dava açıldıktan sonra fakat hüküm verilmeden önce etkin pişmanlık şartlarını yerine getirdiği durumda ise ceza yarı oranında indirilecektir.

İÇTİHATLAR

Sanığın, finansal kiralama sözleşmesinde öngörülen “iade zorunluluğunu” yerine getirmeyerek, suça konu malları, ihtarnamenin 02.04.2008 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen süresi içerisinde katılan şirketin gösterdiği adrese iade etmediği, buna göre, sanığa ihtarname tebliğ edildikten sonra geçen süreye rağmen kiralanan malların tesliminden kaçındığı bu nedenle hizmet nedeniyle güveni kötüye kullanma suçunun oluştuğunun anlaşılması karşısında, 5237 sayılı TCK'nın göre sanığın mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde beraat kararı verilmesi hukuka aykırıdır (Yargıtay 23. Ceza Dairesi - Karar: 2015/6413).

Katılan şirketçe sanığa 14.03.2007 tarihinde iş makinesinin finansla kiralama yoluyla teslim edildiği, sanığın kira bedelini ödememesi üzerine katılan tarafından sanığa 06.08.2007 tarihinde kira bedelinin 60 gün içerisinde ödenmemesi halinde sözleşmenin feshedilmiş olduğunu ve bu sürenin bitiminden itibaren 3 gün içinde kiralanan malı teslim etmesi gerektiği yolunda ihtarname çekildiği ve bu ihtarnamenin sanığa 14.08.2014 tarihinde tebliği edildiği, akabinde 31.01.2008 tarihinde tedbir kararının infazı için sanığın işyerine gidildiğinde kiralanan iş makinesinin bulunamadığı tespit edildiği, bu şekilde sanığın 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 15, 17, 24, 25. maddeleri ile Finansal Kiralama Sözleşmesi'nin 42. maddesinde öngörülen kiraladığı malın iade zorunluluğunu yerine getirmeyerek müstet suçu işlediği, sanığın tevilli ikrarı, finansal kiralama sözleşmesi ve tüm dosya kapsamından anlaşılmasına karşın sanık ile katılan arasındaki ilişkinin hukuki ihtilaf olduğu gerekçesi ile sanığın beraatine karar verilmesi hukuka aykırıdır (Yargıtay 15. Ceza Dairesi - Karar: 2014/21846)

GÖREVLİ MAHKEME

TCK m. 155/2'de düzenlenen güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli şeklinin cezası madde metninde bir yıldan **yedi yıla** kadar hapis ve üçbin güne kadar adli para cezası olarak öngörüldüğünden güveni kötüye kullanma suçunun nitelikli şekli bakımından **asliye ceza mahkemeleri** görevlidir. **[10 yıl sonrası ağır ceza]**